מנחה מאי עבידתה אמר רב פפא מנחת נסכים ס"ד אמינא הואיל ובהדי זבח אתיא כי גופיה דזבח דמיא קמ"ל ומאן (א) דפסל שאני הכא דאמר קרא והרים הכהן מן המנחה את אזכרתה והקטיר המזבחה המנחה עד דאיתא לכולה מנחה לא יקטיר ואידך מן המנחה מנחה שהיתה כבר (שלימה בשעת קמיצה יקטיר אע"ג דהשתא אינה שלימה) איתיביה ר' יוחנן לריש לקיש עד שלא פרקה נפרס (ב) [לחמה] הלחם פסול ואין מקטיר עליו את הבזיכין ואם משפרקה נפרס לחמה הלחם פסול ומקטיר עליו את הבזיכין ואמר רבי אלעזר לא פרקה ממש אלא כיון שהגיע זמנה לפרק ואע"פ שלא פירקה א"ל הא מני רבי אליעזר היא א"ל אנא אמינא לך משנה שלימה ואמרת לי את רבי אליעזר (ג) אי ר' אליעזר מאי איריא נפרס אפי' שרוף ואבוד נמי מכשר אישתיק ואמאי שתק לימא ליה צבור שאני הואיל ואישתרי טומאה לגבייהו אישתרי נמי חסרות אמר רב אדא בר אהבה זאת אומרת החסרון כבעל מום דמי ואין בעל מום בצבור: יתיב רב פפא וקאמר (ד) להא שמעתא א"ל רב יוסף בר שמעיה לרב פפא מי לא עסקינן דרבי יוחנן וריש לקיש במנחת העומר דציבור היא ופליגי אמר רב מלכיו תנא חדא מסלתה שאם חסרה כל שהוא פסולה משמנה שאם חסרה כל שהוא פסול ותניא אידך (ה) והנותרת מן המנחה פרט למנחה שחסרה היא ושחסר קומצה ושלא הקטיר מלבונתה כלום תרי קראי בחסרות למה לי לאו חד למנחה שחסרה קודם קמיצה וחד לשירים שחסרו בין קמיצה להקטרה ותיובתא דר' יוחנן בתרוייהו לא חד למנחה שחסרה קודם קמיצה דאי מביא מביתו וממלאה אין ואי לא לא וחד לשירים שחסרו בין קמיצה להקטרה דאע"ג דמקטיר קומץ עליהן אותן שירים אסורים לאכילה דאיבעי' להו לדברי האומר שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה מקטיר קומץ עליהן אותן שירים מה הן באכילה אמר זעירי אמר קרא והנותרת ולא הנותרת מן הנותרת ורבי ינאי אמר מהמנחה מנחה שהיתה כבר: קמץ בשמאל [וכו']: מנא הני מילי אמר רבי זירא דאמר קרא ויקרב את המנחה וימלא כפו ממנה כף זה איני יודע מהו כשהוא אומר ולקח הכהן מלוג השמן ויצק על כף הכהן השמאלית כאן שמאלית הא כל מקום שנאמר כף אינו אלא ימין והא מיבעי ליה לגופיה שמאלית אחרינא כתיב ואימא אין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות שמאלית אחרינא כתיב כאן שמאלית ואין אחר שמאלית ואימא אדרבה מה כאן שמאלית אף בעלמא נמי שמאלית ארבעה שמאלית כתיבי תרי בעני ותרי בעשיר אמר ליה ר' ירמיה לרבי זירא על בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית דכתיב (בשמן דמצורע עשיר) למה לי דהא

מנחה מאי עבידתה. מאי [טו] וריקה ים במנחה: **במנחת נסכים.** הבאים עם הזבח אם אבד אלב ובשר של זבח ומנחה קיימת לא יזרוק הדם מן המנחה: **והרים הכהן מן המנחה את אזכרתה והקטיר המזבחה.** עד דאיתא לכולה [טז] קיימת ואי לא לא יקטיר (את אזכרתה): **שהיתה כבר.** שהיתה כבר שלימה בשעת הקומץ אע"ג דהשתא אינה שלימה יקטיר: [יז] **ומקטיר בזיכין.** אלמא שירים שחסרו בין (סילוק) קמילה להקטרה מקטירים עלייהו הקומץ: **ואמר ר"א כו'.** לא איצטריך אלא איידי דתנא לעיל תנא הכא: **משנה שלימה.** סתם משנה: **מישתרי טומאה לגבייהו.** דכתיב בתמיד (במדבר כח) במועדו ומשמע אפילו בשבת [יח] וטומאה: **ואת אומרת.** מדלא שני הכי שמע מינה חסרון כבעל מום דמי ואין בעל מום שרי בצבור טפי מביחיד הלכך חסרון דבין קמילה להקטרה אי הוי פסול ביחיד הוה פסול נמי בצבור הלכך אישתיק: **להא שמעתא.** [יט] דאישתיק ולא שני ליה צבור שאני: **מי לא** [כ] **עסקינן.** (דמשום) פלוגתא דלעיל דכי נמי קאמר ר"ל אין מקטירין קומץ עליהם במנחת צבור נמי אמר כגון בזיכים דלחם הפנים: סלת [כא] עשרון בעי לוג שמן דאמר בפ' שתי מדות (לקמן פח.) למנחה ולוג שמן: **(מן המנחה) והנותרת מן המנחה פרט לשחסרה היא.** דמנחה שלימה משמע: **ושחסר קומצה.** דשירי מנחה העשויה כהלכתה משמע וקומץ החסר נפקא לן בהקומץ רבה (לקמן דף כ.) דפסול מדכתיב מלא [כב] קומצו תרי זימני: **ושלא הקטיר מלבונתה כלום.** [כג] נפקא בהקומץ [רבה] (לקמן דף כ.) דהקטרת לבונה וקומץ [כד] (מעכבות זו את זו): **מלבונתה כלום.** אבל אם הקטיר קצת נאכלים השירים כדאמר לקמן בהאי פירקא (דף יב.) דאם חסרה [כה] בשעת הקטרה כשרה: **תרי קראי.** [כו] מסולתה ומן המנחה אבל משמנה לא חשיב דהאי לגופיה אתא לקודם קמילה אבל בסולת למה לי תרי קראי: **לא**[כז] **לקודם קמילה.** דלא יביא מתוך ביתו וימלאנה: [כח] **לשירים שחסרו.** דאין מקטירין קומץ עליהם: **אסורים באכילה.** דהאי קרא דמן המנחה לא משתעי אלא בשירים: [כט] **נותרת מן הנותרת.** (כגון) דמתחילה היו כל השירים נותרות מן הקומץ וכשחסרו שירים היו הנותרים שירי שירים: **שהיתה כבר.** בשעת הקומץ היתה שלימה אע"פ שחסרה בין קמילה להקטרה קרינא ביה והנותרת מן המנחה פליגא ר' ינאי אדזעירי. ל"א שהיתה כבר בשעת הקטרה והכי משמע והנותרת מן המנחה שהיתה שלימה כבר בשעה שנעשו אלו שירים יאכלו אהרן ובניו אבל לא יאכלו אותם שירים שנעשו שירים ממנחה חסירה והיינו דזעירי ומשמעות דורשין איכא בינייהו (ו) ל] (כן בתחילה אומר קומץ לתוך הכלי ויחזור ויקמוץ בימין): **לגופיה.** שמאלית ולא ימנית: **שמאלית אחרינא כתיב.** נמי (ה) לעשיר: **ואימא.** להכי אתא שמאל אחרינא למיעוט אחר מיעוט לא] דמתרוייהו שמעינן ימנית לא ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות דלפי' ימין דכהן כשרה בשמן דמצורע: **שמאלית אחרינא כתיב.** בעני [לב] ואי משמע מיעוט אחר מיעוט תלתא למה לי: **ארבע שמאלית כתיבי.** [לג] חד לגופיה (ו) וחד לגלויי עלייהו דהנך תרתי דלאו למיעוט אחר מיעוט אתו וחד שלא תאמר האי דקמיה להכי אתא מה כאן שמאלית אף בעלמא שמאלית דא"כ האי בתרא למה לי אלא מדכתיב האי בתרא הוי להו שני כתובים הבאין כאחד ואין מלמדין. לשון אחר [לד] שמאלית תרי לגופייהו חד בעני וחד לעשיר שלא תאמר הואיל ואשתני בעניות אישתני בימין ותרי לאשמועי' כאן שמאלית ולא אחר דהוו להו שני כתובין דאי כתיב חד הוה אמינא מה כאן שמאלית אף בעלמא יד שמאלית ואין מיעוט אחר מיעוט נמי ליכא לאקשויי דהא (ז) מכולהו שמעינן מינה ימנית לא וא"כ כל הני למה לי. [לה] הני לישני לא נהירא דכל שני כתובין הבאין כאחד שבהש"ס אין דומין לאלו דכי אמרינן אין מלמדין הני מילי כשגילה שני כתובין בשני דברים דאמרי' דאי ניחא למילף מינייהו נכתוב חד ונילף אידך מיניה אבל הכא דבחדא מילתא כתיבי אינן שני דברים הבאין כאחד אלא קראי יתירי נינהו. ונראה בעיני דמדכתיב כל הנך יתירא ילפינן לה כאן גילה לך שמאלית אבל בעלמא כל כף הוה ימין דאי למילף מה כאן שמאלית אף בעלמא שמאלית מכדי דאם אינו ענין כאן תנהו ענין לכל המקומות הוא ואם כן בחדא יתירא סגי ונכתוב תלתא ונשתוק חד לגופיה וחד מה כאן שמאלית וכו' וחד שלא תאמר מיעוט אחר מיעוט הוא: **אמר ליה ר' ירמיה לר' זירא.** כיון דדרשת לו] (ח)(כל השנוי בפרשת מצורע עני לדרשה) כל שמאלית דמצורע דרים נמי על בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית בין בשמן מצורע עשיר בין בעני: **למה לי.** כיון דכתיב על דם האשם יתן את השמן אנא ידענא דעל [לז] ידו הימנית היא דהא

אותן שיריים אסורין באכילה. וא"ת כיון דאשירי הכי הוא כאילו לא נשתייר כלום והיאך מקטיר קומץ עליהם הא בכל זבחים קא"ר יהושע דהיכא דלא נשתייר כלום דאין זורק [לח] הדם וי"ל כיון דילפינן מנחה מזבח תהא זבח [לט] דכיון דלא אבדו הוי כאילו הן בעין וצריך לחלק בין זה לנטמא דכיון דאין זבח נפסל ע"י חסרון אע"ג דשיריים נפסלין עבדינן ליה מזבח להקטיר קומץ עליהם: **אותן** שיריים מה הן באכילה. הוה מצי למיפשטיה מהא דלחם משנפרקה נפרס לחמה הלחם פסול: **אין** מיעוט [מ] אחר מיעוט אלא לרבות. ואם תאמר ולשתוק מתרוייהו וכי האי גוונא מצי לאקשות בכל מיעוט אחר מיעוט: **על** בהן ידו הימנית כו'. בין דעני בין דעשיר קא בעי דכיון דכתיב על דם האשם ועל מקום דם האשם ממילא ידעינן בשמן וה"ה דמצי למיבעי מתנוך אוזן ולפי שהתחיל לדרוש כף דמצורע קא מסיק על בהן מאי דרשת ביה בין דעני בין דעשיר:

על

עין משפט נר מצוה

סג א מיי' פי"א מהל' פסוה"מ הלכה כ:

◆

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

◆

שיטה מקובצת

א] ראמר קרא מן המנחה עד דאיתה כו' והשאר נמחק: ב] דאיתא לכולה מנחה ואידך והשאר נמחק, וא"ת מנ"ל לר"ל דאמר דר' יהושע דריש האי קרא ופסיל במנחה הרי לר"א לא דרשי' הכי ור' יהושע לא פליג עליה אלא בלא נשתייר כלום דה"נ משמע פשטא דמתניתין דקתני נטמא שיריה כו' כמדת ר' יהושע פסולה משמע כמדתו בזבחים דאמר אין כשר אין דם כו' ובנשתייר מודה וי"ל דע"כ צ"ל דר"י יהיה אסר במנחות טעם זה דמן המנחה עד דאיתא לכולה מנחה דאי לאו הכי אמאי פסול במנחות בשלמא בזבחים פסול דכתיב ועשית עולותיך הבשר והדם אם אין בשר אין דם מיהו כי איכא מקצת בשר ודאי זורק את הדם אלא במנחות אמאי פסול כלל דלא ילפינן מזבחים דמה לזבחים שכן מיני דמים אלא ודאי טעמא דר"י מקרא דמן המנחה וא"כ אין לחלק בין נשתייר ללא נשתייר אלא יש לנו לפסול בתרוייהו. ור' יוחנן סבר דמן המנחה שהיתה כבר ותרי ילפינן מנחות מזבחים ומרין (ור) [וה] אין לחלקן ונלויי מילתא בעלמא הוא דגלי קרא בזבחים וה"ה לכל הנקרבים והכי משמע פשטא דמתני' דתנן כמדת ר"י פסולה משמע כמדתו בזבחים מזבחים גמר לה ולר"ל לא קשי דודאי מנחות לא גמרינן מזבחים כלל והא דקאמר כמדת ר"י היינו משום דאי לאו גלי לן בזבחים אם אין בשר אין דם לא הוה דרשינן מן המנחה למיפר ר' דאיתא לכולה מנחה. תר"ח: המנחה שהיתה כבר איתיביה לר"ל והשאר נמחק: איתיבי' ר"י וא"ת ומאי פריך [דילמא] ר"ל לא יליף מילתא ממילתא וא"כ לא ילפינן נחה מבזיכין והא לעיל לא צי למפרך מהא דהכא אם לא ל הא דקאמר ומנחה ממנחה יף ור"ל בשלמא לעיל אי לא ברי מילתא ממילתא ליכא פרך מלחם הפנים דבלחם נים גופיה ליכא קרא דלא הוי לא סברא בעלמא ליפסול אחר יצה כמו קודם וסברא גלמא לא סברי להו אבל לר"ל איתי קרא לפסול במנחה אם תא דקרא להכי אתא ע"כ יף לחם הפנים ממנחות איכא נו"ש אזכרה אזכרה. י"ל דר"י הקשה פה אל פה ם איתא דר"ל לא יליף מילתא מילתא הוי משיב לו דלא יליף. ר"ח: פ] נפרס לחמה: ו] תיבת ם נמחק: ו] ואמר ר' אלעזר. ופיה דמתני' ה"ק לאקשויי י"ל אלא איידי דאייתי לעיל קשויי ר"א אדר"א מייתי נמי בא. תר"ח: ח] אליעזר היא אי: להא שמעתא. פ"ה להא זמר רב אדא בר אהבה ואת פרת כו' וקשיא להר"ם דפ"ם שום חסרון דבעל מום שהרי ל פסל לעיל דקאמר אין טיר קומץ עליהם ואי פליגי י' במנחות צבור א"כ אין רון בצבור לכך נראה להר"ם ריש להא שמעתא דצבור אני וע"ז קאמר רב יוסף לרב א מי לא עסקינן דפליגי נחת צבור וא"כ אינו יכול ר צבור שאני אבל לשלם

מסורת הש"ס

א) נ"ל מנחה יקטיר ואי לא לא יקטיר. נ"ק, ב) לעיל ח., ג) נ"ק, ד) דפליגא דר' יוחנן. נ"ק, ה) [לקמן מ.], ו) [לקמן מט.], ז) [יומא מג. וש"נ], ח) נפי' פי' התוס' דלקמן ל"ג בגמ' בשמן מצורע עשיר מהרש"ק, ט) וריקת דם. נ"ק, י) מסום. נ"ק, כ) יקטיר את אזכרתה המזבחה ואי לא לא יקטיר את אזכרתה כצ"ל. נ"ק, ל) אע"ג דלאחר סילוק נפרס אלמא כו' בין קמילה כצ"ל. נ"ק, מ) דפליגא דלעיל דקאמר ר"ל. נ"ק, נ) מנחה סלת בעי עשרון משמנה. דמנחה בעי לוג שמן דאמרי' בפרק ס' שמן: מן המנחה פרט למנחה שחסרה היא דמנחה ס' כצ"ל. נ"ק, ס) [ויקרא יד], ע) [ויקרא ב, ה], פ) [כצ"ל מעכבות זו את זו ודוקא שלא הקטיר מלבונתה כלום אבל אם הקטיר וכו' יהדי"א], צ) רש"ק מ"ז, ק) יפלג. נ"ק, ר) בעייתי הס"ד בן בתחלה אומר יחזור קומץ לתוך הכלי כצ"ל. נ"ק, ש) רש"ק מ"ז, ת) נ"ל לגופיה וחד לגלויי לכל מקום דנאמר כף אינו אלא ימין, א) נ"ק מ"ז, ב) דשני כפרשת מצורע. נ"ק, ג) [ויקרא יד], ד) [וכן הקשו תוס' נ"ק פו: ד"ה ואין ועי' תוס' יומא ס. ד"ה תרי ס' מירון על זה],

◆

תורה אור השלם

1. וְהֵרִים הַכֹּהֵן מִן הַמִּנְחָה אֶת אַזְכָּרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַייָ: ויקרא ב ט
2. וֶהֱבִיאָהּ אֶל בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְקָמַץ מִשָּׁם מְלֹא קֻמְצוֹ מִסָּלְתָּהּ וּמִשַּׁמְנָהּ עַל כָּל לְבֹנָתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת אַזְכָּרָתָהּ הַמִּזְבֵּחָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַייָ: ויקרא ב ב
3. וַיַּקְרֵב אֶת הַמִּנְחָה וַיְמַלֵּא כַפּוֹ מִמֶּנָּה וַיַּקְטֵר עַל הַמִּזְבֵּחַ מִלְּבַד עֹלַת הַבֹּקֶר: ויקרא ט יז
4. וְלָקַח הַכֹּהֵן מִלֹּג הַשָּׁמֶן וְיָצַק עַל כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׂמָאלִית: ויקרא יד טו

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ומאן דפסל נ"ב אלא מנחה שחסרה בין קמילה להקטרה: (ב) רש"י ד"ה במנחת נסכים וכו' לא יזרוק הדם הס"ד: (ג) ד"ה מי לא עסקינן פלוגתא דלעיל נמי בעומר ודאמר ר"ל אין מקטירין וכו' הפנים הס"ד ואח"כ מ"ה מסלתה סלת עשרון בעי: (ד) ד"ה שהיתה כבר וכו' איכא בינייהו הס"ד ואח"כ מ"ה בשמאל כו' כן בתחלה אומר יחזור קומץ לתוך הכלי: (ה) ד"ה שמאלית וכו' נמי אצל עשיר: (ו) ד"ה אלא מדכתיב וכו' ליכא לאקשויי דהא מדכתיב כולהו שמעינן מינה ימנית לא דאם לא כן כל הני:

◆

שיטה מקובצת (המשך)

תיבת בימין נמחק ומה"ד כאן שמאלית מדאצטריך הכא למשרי שמאלית מכלל דכל הני דעלמא ימנית הס"ד ומה"ד לגופיה שמאלית ולא ימנית ובעלמא בין שמאלית בין ימנית הס"ד ומה"ד שמאלית אחרינא כתיב בה בעשיר הס"ד: לא] אחר מיעוט דתרוייהו שמעינן: לב] בעני ואי משום מיעוט: לג] ארבע שמאלית כתיבי תרי בעני ותרי בעשיר חד לגופיה שמאלית ולא ימנית וחד לכאן שמאלית ולא אחר מדאצטריך למשרי הכא וחד לגלויי עלייהו כו' שלא תאמר